

О. Г. Чирва, д.е.н., професор
e-mail: chyrva81@ukr.net

Г. М. Чирва, к.п.н., доцент
e-mail: ch56@i.ua

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, Україна

СУЧАСНИЙ ЕТАП ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Проаналізовано сучасний етап екологізації державного управління України. Уточнено сутність поняття «екологізація економіки» як поступового процесу перетворення економіки, скерованого на зменшення інтегрального екоруйнівного впливу господарських процесів у розрахунку на одиницю сукупного суспільного продукту. Обґрунтовано тлумачення поняття «екологізація державного управління України» як стратегію органів державної влади, місцевого самоврядування та громадського управління щодо дієвої цілеспрямованості у сфері захисту, збереження та забезпечення безпеки навколишнього середовища на засадах чинної нормативно-правової бази держави. Стисло охарактеризовано із зазначенням відповідних нормативно-правових документів стан розвитку державного екологічного регулювання, стимулювання, а також низки інших спеціальних механізмів екологізації. Доведено, що стратегічна екологічна оцінка планів і програм дає можливість здійснити всебічний аналіз можливого впливу запланованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування.

Ключові слова: екологізація, екологізація економіки, екологізація державного управління України, принципи екологічної політики, екологічна безпека.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань у процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів зокрема.

Розвиток політичних та соціально-економічних процесів в Україні, європейський вектор її зовнішньої політики, необхідність виконання вимог міжнародних актів, до яких приєдналась наша держава, ставлять на порядок денний питання активізації національної політики у сфері екологічної безпеки. Екологічна ситуація в Україні є доволі складною, а в окремих регіонах сягає критичних меж. Необхідно зазначити, що 15% території країни можна вважати «умовно екологічно чистими», 15% – помірно забрудненими, а 70% – забрудненими територіями. Зазначене актуалізує проблеми екологізації державного управління України.

Аналіз досліджень та публікацій за темою. Питанням екологізації державного управління приділяється значна увага дослідниками як України, так і закордоном. Ідеї екологічного управління, а також пропозиції щодо впровадження відповідних механізмів розкрито у наукових працях вітчизняних науковців, зокрема: І. Брижана [1], О. Веклича [2], В. Дідуха [3], А. Жихарева [13], А. Мельника [7], В. Фостоловича [16] та ін. У своїх працях науковці одностайні щодо узгодженості конструктивного вирішення екологічних проблем на глобальному та локальному рівнях пропорційно створенню законодавчих документів окресленого напрямку та функціонування системи екологізації державного управління України. Однак розвиток екологізації державного управління України – занадто нестабільний процес, спричинений об'єктивними та суб'єктивними чинниками державного та світового контексту, тому аналізу потребує кожен його новий етап.

Методи дослідження. Для аналізу сучасного етапу розвитку екологізації державного управління України нами було використано теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, конкретизація, порівняння та зіставлення різних поглядів, представлених у наукових джерелах, з метою уточнення сутності понять «екологізація економіки» та «екологізація державного управління» та здійснення характеристики стану сучасного етапу розвитку досліджуваного явища; аналіз законодавчих документів окресленого напрямку з метою з'ясування нормативно-правової бази екологізації державного управління України; теоретико-практичного моделювання з метою візуалізації представленої проблеми; узагальнення емпіричних даних кола досліджуваного питання.

Основні результати та їх аналіз. Очевидно, що для реалізації процесу екологізації державного управління України необхідна міцна нормативно-правова база, дотримання норм спеціальної політики – екологічної.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» ухвалено Верховною Радою України 21 грудня 2010 р. [5]. У цьому Законі Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) зазначена в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії. Зокрема, одним з її елементів є чотири Стратегії «Інтеграції екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління», де показник – «Частка державних, галузевих, регіональних та місцевих програм розвитку, які пройшли стратегічну екологічну оцінку – відсотків» [6, с.5].

В Україні створені передумови для імplementації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. Наприклад, Стратегічна екологічна оцінка Стратегії розвитку м. Горішні Плавні до 2028 р. здійснюється за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової

підтримки Уряду Канади, та Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні. Для проведення SEO було створено Робочу групу з SEO [6].

У 2012 р. Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 р. № 659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище» [4].

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був прийнятий Верховною Радою України 4 жовтня 2016 р. [10], а 1 листопада того ж року Президент України надав пропозиції до законопроекту [12]. 17 січня 2017 р. Верховна Рада України не підтримала доопрацювання законопроекту. 21 лютого 2017 р. у Верховній Раді України було повторно зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення системи застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування щодо довкілля [10]. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямованого на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля [4].

Концепція збалансованого (сталого) розвитку [4; 6] передбачає постійне узгодження на рівноправній основі трьох складників розвитку – економічного, соціального та екологічного. Орієнтація лише на економічний складник призводить як до розшарування населення за доходами і зростання бідності, так і до деградації довкілля. Для досягнення збалансованості розвитку необхідне поєднання економічної ефективності із соціальною справедливістю та врахування природних обмежень, пов'язаних зі здатністю екосистем підтримувати життєдіяльність людини на певній території.

З цією метою необхідне функціонування системи управління сферою екології. Публічне управління сферою екології – це різновид управління, суб'єктами якого виступають органи державної влади, органи місцевого самоврядування та органи громадянського управління (у рамках громадянського суспільства); об'єктом є сфера екології, а керівні та контрольні впливи спрямовані на захист і збереження навколишнього середовища, забезпечення його безпеки [7].

Основними інструментами такого управління виступають публічні екологічні стратегія та політика, а також нормативно-правове регулювання на рівні органів державної влади. Публічна екологічна стратегія – це визначення органами державної влади та органами місцевого самоврядування, враховуючи пропозиції громадянського суспільства, пріоритетних цілей та етапів дій у сфері екології певної країни, регіону, території на довгострокову перспективу (більше п'яти років) з урахуванням притаманних їй загроз і можливостей, а також сильних та слабких сторін [7; 11; 16].

Під *екологізацією економіки* розуміється поступовий процес перетворення економіки, скерований на зменшення інтегрального екоруйнівного впливу господарських процесів у розрахунку на одиницю сукупного суспільного продукту. Екологізація здійснюється через систему організаційних заходів, інноваційних процесів, реструктуризацію сфери виробництва і споживчого попиту, технологічну конверсію, диверсифікацію виробництва, раціоналізацію природокористування, трансформацію природоохоронної діяльності, що реалізуються, як на макро-, так і на мікроекономічних рівнях. За визначенням окремих учених економістів-екологів (І. Брижань [1], О. Веклич [2], Л. Мельник [7], В. Фостолович [16] та ін.), екологізація визначається як об'єктивно зумовлений процес перетворення загалом суспільної праці, спрямований на збереження і розвиток суспільно-економічних функцій природи.

Публічна екологічна стратегія – це визначення органами державної влади та органами місцевого самоврядування, враховуючи пропозиції громадянського суспільства, пріоритетних цілей та етапів дій у сфері екології певної країни, регіону, території на довгострокову перспективу (більше п'яти років) з урахуванням притаманних їй загроз і можливостей, а також сильних та слабких сторін. Відомими різновидами таких стратегій є державні та місцеві екологічні стратегії. Публічна екологічна політика – це вироблення органами державної влади, органами місцевого самоврядування та органами громадського управління узгоджених пріоритетних напрямів дій щодо захисту, збереження та забезпечення безпеки навколишнього середовища, як правило, у середньостроковій перспективі [13, с.8].

Таким чином, *екологізація державного управління України* – стратегія органів державної влади, місцевого самоврядування та громадського управління щодо дієвої цілеспрямованості у сфері захисту, збереження та забезпечення безпеки навколишнього середовища на засадах чинної нормативно-правової бази держави.

Констатуємо значну увагу до наукового забезпечення екологізації у всіх її напрямках. Так, планами Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Мінприроди України на 2011-2015 рр. передбачено «формування наукових основ національної екологічної політики, у т. ч. на регіональному рівні на засадах збалансованого розвитку; створення науково-методологічної та навчально-методичної бази з освіти для збалансованого розвитку; вдосконалення системи екологічного моніторингу» [9]. Таких прикладів достатньо, оскільки в Україні численні наукові організації та вищі навчальні заклади професійно займаються різними напрямками розвитку процесів екологізації.

На важливість процесів екологізації вітчизняних сфер суспільства вказує й участь України у виконанні Програми екологізації економіки країн східного партнерства (*cap green*), розрахованої на 2013-2016 рр., якою передбачено вдосконалення чинних інструментів управління та фінансування [11].

Проте в Україні практично не здійснюється єдина послідовна державна політика щодо екологізації економіки, що передба-

чає запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування та мінімізацію негативного впливу на екологічні об'єкти при здійсненні антропогенної діяльності.

Аналіз динаміки абсолютних та інтегрованих показників техногенного навантаження на навколишнє природне середовище [1, с.2] свідчить про те, що екологічна ситуація у природному довкіллі, як життєво важливому середовищі для існування людини, залишається досить складною.

У ставленні до екології є цілком конкретна економічна ціна. Всесвітній економічний форум надав Україні 77-ме місце зі 144 країн, оцінених під час складання Індексу глобальної конкурентоспроможності, через корупцію, нестале використання природних ресурсів та відсутність фінансового механізму реалізації реформ. Економіка України може втрачати до 11% ВВП з причини зниження врожайності та збільшення збитків у сільському господарстві. Сучасний рівень забруднення атмосферного повітря призводить до втрати 15% врожаю [14]. Не складно порахувати, скільки це в мільярдах доларів.

Не менш тривожні показники в надкористуванні. Але акцентують увагу інші цифри: за даними ВООЗ, кожних дві години в Україні помирають 3 людини через поганий стан довкілля [14]. Вже для світової спільноти не можна приховувати той факт, що в Україні забруднене майже все повітря, вода і ґрунти.

Отже, необхідна дієвість природоохоронної політики нашої держави, зумовлена ефективною управлінською сферою.

Одним з важливих елементів природоохоронної політики є екологізація виробництва, що реалізується як складник частини загального напрямку екологізації економіки в рамках концепції сталого розвитку, прийнятої в нашій країні. Необхідною передумовою гармонійного вирішення екологічних і економічних проблем сучасної України є активізація інноваційного підприємництва, стимулювання розробки та впровадження інновацій з високим ступенем екологічності та економічної ефективності.

Впровадження екологічних інновацій пов'язано з науково-технічним прогресом, що веде до якісного поступу в організації виробництва і забезпечує підвищення економічного, соціального та екологічного ефекту.

За сучасних умов для формування ринку екологічних інновацій необхідним є прийняття відповідних стимулювальних і регулювальних заходів на державному рівні. Державні методи є найдієвішими з погляду можливості управління формуванням ринку екологічних інновацій. Державні інститути можуть впливати на рівень споживача, підприємства, а також на мікро- та макросередовище, у якому функціонує підприємство. Необхідність державного регулювання процесів формування ринку екологічних інновацій викликана його зростаючим значенням для економіки, екології та суспільства в цілому [16].

Державне стимулювання у цій сфері повинно передбачати як стимули позитивної мотивації, спрямовані на заохочення роз-

робки і впровадження екологічних інновацій, так і стимули негативної мотивації, головним завданням яких є скорочення та закриття екологічно небезпечних виробництв [3] (рис. 1).

Рис. 1. Фактори формування розміру витрат підприємства на впровадження екологічних інновацій

Найближчими роками в Україні, за даними фахівців [3], пріоритетними інвестиціями у розвиток екологічно-безпечних технологій мають бути інвестиції у сферу охорони водних ресурсів (майже 60% загальних інвестицій), сферу охорони атмосфери (приблизно 16%) та сферу охорони надр і раціонального використання земель та збереження заповідного фонду (10-12%). Надзвичайно перспективним вважається використання біопалива, вітрової та сонячної енергії.

Важливу роль відіграє за цих обставин облік природоохоронних витрат, спрямованих на запобігання та зниження екологічних порушень. Екологізація економіки та мінімізація екологічних витрат виробництва є однією з форм інтенсифікації економіки [15]. Прикладом опосередкованого впливу є вплив виробників екологічних інновацій на суб'єктів ринку екологічних інновацій. Так, їх нові розробки стимулюють упровадження інновацій на підприємствах, оскільки останні завжди прагнуть до підвищення ефективності виробництва. У результаті впровадження екологічних інновацій можуть змінюватися товари, що пропонуються ринку, формуватися і змінюватися і споживчі запити тощо.

Аналогічні зв'язки є між кожним з елементів мотиваційного механізму. На рис. 2 показані лише основні напрями мотиваційних впливів у середовищі функціонування підприємства на рівнях: макросередовища (екологія, політична ситуація, соціально-культурне середовище, право, демографічна ситуація, техніка і технології, економіка) та мікросередовища (посередники, конкуренти, постачальники, споживачі, контактні аудиторії: внутрішні, місцеві, фінансові, державні, засоби масової інформації тощо).

Якщо розглядати взаємовпливи між попитом на екологічні товари та їх пропозицією, то серед них основним, усе ж таки, є попит на екологічні товари. Хоча їх виробництво з подальшим

формуванням і стимулюванням попиту в певних випадках також є досить ефективним.

Рис. 2. Напрями мотиваційних впливів у середовищі функціонування підприємства

Зокрема, у структурі державного управління України створені спеціальні природоохоронні органи та сформована нормативно-правова база. Сформульовані мета та принципи національної екологічної політики і визначені стратегічні цілі та відповідні завдання природоохоронної діяльності, що відображено в Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 р. [5]. Урядом прийнято Національний план дій з охорони навколишнього середовища на 2011-2015 рр., спрямований на реалізацію Стратегії державної екологічної політики України [5]. У рамках реалізації державної екологічної політики затверджені відповідні державні цільові програми. З метою удосконалення економічного механізму охорони навколишнього природного середовища, Податковим кодексом України введено нові ставки екологічного податку [8]. Проте задіяні механізми не дають очікуваних результатів.

Причиною такої ситуації, на наш погляд, є відсутність системного підходу до формування та реалізації державної політики соціально-економічного розвитку, зокрема:

- недосконалість та неузгодженість нормативно-правової бази;
- обмеженість фінансових ресурсів та недостатня прозорість і контроль за їх використанням;
- низький рівень екологічної культури та свідомості суспільства.

Цілком погоджуючись із думкою сучасних науковців [1-3; 7; 13; 16], зазначимо, що вихід для України за сучасних умов єдиний – створення Регіонального екологічного центру, який допомагатиме на місцях реалізовувати екологічні положення Угоди про асоціацію з ЄС.

16 січня 2018 р., відбулося підписання угоди між Урядом України та Регіональним екологічним центром (РЕЦ) про відкриття представництва РЕЦ в Україні [14]. За словами міністра екології та природних ресурсів О. Семерака, Уряд України з 2008 р. вів переговори про відкриття цього офісу. Він також зазначив, що в Україні все ще залишається доволі низька екологічна свідомість у суспільстві й висловив сподівання, що новий офіс сприятиме не лише переходу України до низьковуглецевої економіки, реалізації нової кліматичної політики, але й надаватиме структурну підтримку громадам у посиленні екологічного врядування [14].

Таким чином, на основі аналізу наукових джерел та емпіричного матеріалу, можемо стверджувати, що органи державної влади та управління України повинні на законодавчому рівні закріпити такі основні принципи сучасного етапу розвитку екологізації державного управління нашої держави:

- підвищення відповідальності органів влади за доступність, своєчасність отримання і достовірність екологічної інформації, підвищення державної підтримки та стимулювання екологічно спрямованої модернізації вітчизняних виробництв, прискорення подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, повне відшкодування збитків забруднювачами природного середовища та користувачами ресурсів;
- впровадження таких принципів європейського екологічного управління, як басейновий принцип управління, комплексний міжсередовищний підхід та збалансованість адміністративних і ринкових інструментів регулювання;
- створення достатніх умов для ефективного розвитку екологізації державного управління, а також повного використання відповідних наявних та перспективних технологій, інструментів, важелів інших практичних засобів;
- посилення підтримки бізнесу та забезпечення необхідних ресурсів; розвитку тенденцій сталого розвитку та ресурсозбереження;
- розвитку таких поширених засобів екологізації державного управління як стратегічне планування, недержавне фінансування, загальне законодавство, національні проекти, взаємозгодженість документів, застосування зарубіжного досвіду та європейська інтеграція.

Висновок. Отже, розкрито сучасний етап екологізації державного управління України на основі характеристики понять: екологізація, екологізація економіки, екологізація державного управління України, принципи екологічної політики, екологічна безпека. Під екологізацією економіки розуміється поступовий процес перетворення економіки, скерований на зменшення інтегрального екоруйнівного впливу господарських процесів у розрахунок на одиницю сукупного суспільного продукту. Екологізація державного управління України – це стратегія органів державної влади, місцевого самоврядування та громадського управління щодо дієвої цілеспрямованості у сфері захисту, збереження та забезпечення безпеки навколишнього середовища на засадах чинної нормативно-правової бази

держави. Стратегічна екологічна оцінка планів і програм дає можливість здійснити всебічний аналіз можливого впливу запланованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Водночас подальшого дослідження потребує питання розробки моделі екологізації державного управління України.

Список використаних джерел:

1. Брижань І.А. Екологічні проблеми розвитку промислового виробництва України [Електронний ресурс] / І.А. Брижань // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2012. – Вип. 3. – С. 347-352. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2012_3_63.
2. Веклич О. Сучасний стан та ефективність економічного механізму екологічного регулювання / О. Веклич // Економіка України. – 2003. – №10. – С. 62.
3. Дідух В. Екологізація інноваційної діяльності відповідно до вимог сталого розвитку суспільства / В. Дідух // Ефективність державного управління. – 2011. – №27. – С. 359-369.
4. Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан довкілля окремих проєктів та програм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_45875.
5. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
6. Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку міста Горішні Плавні до 2028 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/USER/Desktop/zvit_seo_gorishni_plavni_ukr.pdf.
7. Мельник А.Г. Екологічна економіка / А.Г. Мельник. – Суми : Університетська книга, 2002. – 350 с.
8. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk>.
9. Пріоритетні напрями наукових досліджень Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Мінприроди України на 2011-2015 роки / Виписка з Протоколу засідання Вченої Ради Академії від 07.11.2011 р. № 11-11.
10. Проект Закону про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61186.
11. Програми екологізації економіки країн східного партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.recrp.kpi.ua/ua/projects-ua/ear-green>.
12. Пропозиції Президента до Закону «Про стратегічну екологічну оцінку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56730.
13. Жихарева А.Б. Розвиток екологізації державного управління в Україні : монографія / А.Б. Жихарева. – К. : АМУ, 2017. – 196 с.

14. Семерак Остап: «Екологізація має відбуватися за принципом декомунізації – рішуче й швидко» [інтерв'ю] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/internal/ostap-semerak-ekologizaciya-maye-vidbuvatisya-za-principom-dekomunizaciyi-rishuche-y-shvidko-256965_.html.
15. Технічна енциклопедія TechTrend [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=25457>.
16. Фостолович В.А. Екологічні інновації – джерело ефективного управління підприємством [Електронний ресурс] / В.А. Фостолович – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal>.

References:

1. Bryzhan I A. Ekolohichni problemy rozvytku promysloвого vyrobnytstva Ukrainy [Elektronnyi resurs] / I.A. Bryzhan // Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnogo instytutu, Ekonomichni nauky. – 2012. – Vol. 3. – S. 347-352. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2012_3_63. (in Ukrainian).
2. Veklych O. Suchasnyi stan ta efektyvnist ekonomichnogo mekhanizmu ekolohichnogo rehuliuвання / O. Veklych // Ekonomika Ukrainy. – 2003. – №10. – S. 62. (in Ukrainian).
3. Didukh V. Ekolohizatsiia innovatsiinoi diialnosti vidpovidno do vymoh staloho rozvytku suspilstva / V. Didukh // Efektyvnist derzhavnogo upravlinnia. – 2011. – №27. – S. 359-369. (in Ukrainian).
4. Dyrektyva 2001/42/ІeS Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 27 chervnia 2001 roku pro otsinku vplyvu na stan dovkillia okremykh proektiv ta prohram [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://minjust.gov.ua/m/str_45875. (in Ukrainian).
5. Zakon Ukrainy «Pro Osnovni zasady (stratehiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2020 roku» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>. (in Ukrainian).
6. Zvit pro stratehichnu ekolohichnu otsinku stratehii rozvytku mista Horishni Plavni do 2028 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: file:///C:/Users/USER/Desktop/zvit_seo_gorishni_plavni_ukr.pdf. (in Ukrainian).
7. Melnyk L.H. Ekolohichna ekonomika / L.H. Melnyk. – Sumy : Universytetska knyha, 2002. – 350 s. (in Ukrainian).
9. Podatkovi kodeks Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/nk>. (in Ukrainian).
10. Priorityetni napriamy naukovykh doslidzhen Derzhavnoi ekolohichnoi akademii pislidiplomnoi osvity ta upravlinnia Minpryrody Ukrainy na 2011–2015 roky // Vypyska z Protokolu zasidannia Vchenoi Rady Akademii vid 07.11.2011 r. № 11-11. (in Ukrainian).
11. Proekt Zakonu pro stratehichnu ekolohichnu otsinku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61186 (in Ukrainian).
12. Prohramy ekolohizatsii ekonomiky krain skhidnogo partnerstva [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.recpc.kpi.ua/ua/projects-ua/eap-green> (in Ukrainian).
13. Propozytsii Prezidenta do Zakonu «Pro stratehichnu ekolohichnu otsinku» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56730 (in Ukrainian).
14. Zhykharieva A.B. Rozvytok ekolohizatsii derzhavnogo upravlinnia v Ukraini : monohrafiia / A.B. Zhykharieva. – Kyiv : AMU, 2017. – 196 s. (in Ukrainian).
15. Semerak O. «Ekolohizatsiia maie vidbuvatisia za pryntsyptom dekomunizatsii – rishuche y shvydko» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://dt.ua/internal/ostap-semerak-ekologizaciya-maye->

vidbuvatisya-za-principom-dekomunizaciyi-rishuche-y-shvidko-256965_.htm. (in Ukrainian).

16. Tekhnichna entsyklopediia TechTrend [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=25457>. (in Ukrainian).
17. Fostolovych V.A. Ekolohichni innovatsii – dzherelo efektyvnoho upravlinnia pidpriumstvom [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://archive.nbu.gov.ua/portal> (in Ukrainian).

O. Chyrva, D. Econ. Sc., Professor
e-mail: chyryva81@ukr.net

H. Chyrva, Cand. Ped. Sc., Assistant Professor
e-mail: ch56@i.ua

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Sadova str., 2, Uman, 20300, Ukraine

MODERN STAGE OF GREENING OF PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE

Purpose. The modern stage of greening of the public administration of Ukraine has been considered and analyzed on the basis of characteristics of the following concepts: greening, greening of the economy, greening of the public administration of Ukraine, principles of environmental policy, environmental safety. **Methodology.** To analyze the current stage of development of greening of the state administration of Ukraine, we used the theoretical research methods with the aim of clarifying the essence of the concepts: «greening of the economy», «greening of the public administration» and characterizing the present development status of the phenomenon under study. We also analyzed the legislative documents of the above-mentioned area with the purpose of defining the legal and regulatory framework needed for the greening of the public administration of Ukraine; modeled the theoretical and practical aspects in order to visualize the presented problem; generalized the empirical data of the field of research. **Results.** We have specified the concept «greening of the economy» as a gradual process of transforming the economy aimed at reducing the integral eco-destructive influence of economic processes per unit of the gross social product unit of the aggregate social product. We have substantiated the interpretation of the notion «greening of the public administration of Ukraine» as a strategy of state authorities, local self-government and public administration regarding the effective targeting in the field of environmental protection, preservation and security on the basis of the current state normative and legal framework. We have concisely characterized the development status of state ecological regulation and stimulation as well as a range of other special greening mechanisms, with the relevant regulatory documents indicated. We have proved that the strategic environmental assessment of plans and programs makes it possible to carry out a comprehensive analysis of the possible impact of planned activities on the environment and use the results of this analysis to prevent or mitigate environmental impacts in the process of strategic planning. Having analyzed the scientific sources and empirical material, we substantiated that the state authorities of Ukraine should establish the basic principles of the current stage of developing the greening of the public administration of our state at the legislative level. **Originality and practical value.** We have proven the following: the need to introduce an efficient state environmental protection policy as an important element of greening the production as part of the concept of sustainable development of

the state environmental economy; the need to create a regional ecological center acting to obtain environmental information, extend the state support and stimulate the environment-oriented modernization of domestic manufacturers, provide a complete indemnification of the damage done by environmental polluters and resource users. **Conclusion.** We have proved that the strategic environmental assessment of plans and programs makes it possible to carry out a comprehensive analysis of the possible impact of planned activities on the environment and the results of this analysis can be used in order to prevent or mitigate environmental impacts in the process of strategic planning.

Key words: greening, greening of the economy, greening of the public administration of Ukraine, principles of environmental policy, environmental safety.

О. Г. Чирва, д.е.н., проф.,
e-mail: chyrva81@ukr.net

Г. М. Чирва, к.п.н., доцент
e-mail: ch56@i.ua

Уманский государственный педагогический
университет имени Павла Тычины
ул. Садовая, 2, м. Умань, 20300, Украина

СОВРЕМЕННЫЙ ЭТАП ЭКОЛОГИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ УКРАИНЫ

Проанализировано современный этап экологизации государственного управления Украины. Уточнена сущность понятия «экологизация экономики» как постепенного процесса преобразования экономики, направленного на уменьшение интегрального экоразрушающего влияния хозяйственных процессов в расчете на единицу совокупного общественного продукта. Обосновано толкование понятия «экологизация государственного управления Украины» как стратегии органов государственной власти, местного самоуправления и общественного управления по действенной целеустремленности в сфере защиты, сохранения и обеспечения безопасности окружающей среды на основе действующей нормативно-правовой базы государства. Кратко охарактеризованы с указанием соответствующих нормативно-правовых документов состояние развития государственного экологического регулирования, стимулирования, а также ряда других специальных механизмов экологизации. Отмечено, что стратегическая экологическая оценка планов и программ дает возможность осуществить всесторонний анализ возможного воздействия планируемой деятельности на окружающую среду и использовать результаты этого анализа для предотвращения или смягчения экологических последствий в процессе стратегического планирования.

Ключевые слова: экологизация, экологизация экономики, экологизация государственного управления Украины, принципы экологической политики, экологическая безопасность.

Отримано: 16.10.2018